

Duurzaam Beleggingsbeleid PFZW

Inhoud

Inleiding	3
Samenvatting	4
1. Beleggingsovertuigingen en uitgangspunten	6
1.1 Beleggingsovertuigingen.....	6
1.2 Uitgangspunten.....	7
2. Missie, visie en doelstellingen voor 2025	8
2.1 Onze lange termijn visie. Wat is ons streven voor 2050?.....	8
2.2 Beleggingsbeleid 2025. Onze doelen voor de komende jaren.....	9
3. Strategie	12
3.1 Verantwoorde basis.....	12
3.2 Duurzame wereld.....	14
3.2.1 Focusgebied 'Mens & Gezondheid'.....	15
3.2.2 Focusgebied 'Klimaat'.....	17
4. Instrumenten	20
4.1 Uitsluiten.....	20
4.2 Kapitaal sturen.....	20
4.3 ESG-integratie.....	21
4.4 Betrokken aandeelhouderschap.....	22
4.5 Impactmeting.....	24

Inleiding

Pensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW) is het pensioenfonds van, voor en door de sector zorg en welzijn. Werknemers en werkgevers zorgen bij PFZW samen voor een goed collectief pensioen, waarbij maatwerk mogelijk is. We zorgen voor elkaar door kosten, risico's en rendement te delen. Door met ons beleggingsbeleid bij te dragen aan een leefbare wereld en door diensten te ontwikkelen om de sector gezond en de mensen vitaal te houden. Want een goede oude dag vraagt om meer dan geld alleen¹.

PFZW heeft recent het Beleggingsbeleid 2025 vastgesteld, waarin deze ambitie vertaald wordt naar beleid en uitvoering in de periode tot 2025 langs drie verschillende assen: (1) een zo goed mogelijk renderende portefeuille, (2) die meer positieve impact heeft op de leefomgeving door verder te verduurzamen en (3) die leidt tot meer relevantie voor de deelnemers.

Het Beleggingsbeleid 2025 is de opvolger van Beleggingsbeleid 2020 dat door PFZW in 2014 is opgesteld. In het kader van Beleggingsbeleid 2020 heeft PFZW al mooie resultaten bereikt, zoals een halvering van de CO₂-voetafdruk binnen de aandelenportefeuille en een toename van het belegd vermogen in beleggingen met een positieve impact op de leefomgeving van 5 miljard euro naar 18 miljard euro. We willen en moeten echter meer! En dus zullen ook de komende jaren nieuwe initiatieven worden ontplooid om de door ons gestelde doelen te bereiken en zullen bestaande initiatieven worden aangepast. Hierbij aansluitend hebben we ons bestaande Duurzaam Beleggingsbeleid uitgebreid en aangescherpt. Het resultaat hiervan ligt vast in dit document.

De hoofdstukindeling is daarbij als volgt:

- Hoofdstuk 1 Beleggingsovertuigingen en uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het beleid.
- Hoofdstuk 2 Onze lange termijn missie en visie en onze doelen voor 2025 die daaruit volgen.
- Hoofdstuk 3 Strategie. Wat gaan we doen om deze doelen te realiseren?
- Hoofdstuk 4 Instrumenten. Welke middelen zetten we in om onze doelen te bereiken?

¹ Dit is de missie zoals verwoord in het Meerjarenbeleidsplan PFZW 2020-2025

Samenvatting

PFZW wil deelnemers een goed pensioen bieden in een leefbare omgeving. Ons duurzaamheidsbeleid is gericht op deze missie. Niet alleen voor nu, maar zeker ook voor de verre toekomst. Wij streven via onze beleggingen naar (maatschappelijke) langetermijnwaardcreatie. Dit leidend principe is verwerkt in onze lange termijn visie en hierbij sluiten we aan bij de visie van de Verenigde Naties. Deze stelt dat voor een leefbare, duurzame wereld in alle 17 duurzame ontwikkelingsdoelen, ofwel *sustainable development goals* (SDG's), behaald moeten zijn.

Onze lange termijn visie is ambitieus en het is belangrijk om de komende jaren al de nodige inspanningen te verrichten die ons dichterbij het einddoel moeten brengen. Maar we kunnen in het Beleggingsbeleid 2025 voortbouwen op de initiatieven die eerder zijn ontplooid in het kader van het Beleggingsbeleid 2020, waarbij we de genoemde SDG's als uitgangspunt nemen. Hierbij willen we ons extra inzetten voor zeven SDG's die passen onder de twee focusgebieden van onze deelnemers: Mens & Gezondheid, en Klimaat.

Daarbij maken wij in het beleid onderscheid tussen een 'Verantwoorde basis' en een 'Duurzame wereld'.

In de Verantwoorde basis stellen we zeker dat de hele portefeuille voldoet aan onze minimum duurzaamheidseisen. Daarom stellen we eisen aan ondernemingen waaraan we ons vermogen toevertrouwen. Deze eisen kunnen zowel betrekking hebben op het gedrag van ondernemingen als op de producten die zij maken. De komende jaren zal hierbij worden onderzocht of we de genoemde eisen verder aan kunnen scherpen, zonder dat dit ten koste gaat van het verwachte rendement-risicoprofiel van de portefeuille.

In de Duurzame wereld gaan we de negatieve impact van beleggingen verder verkleinen en de positieve impact vergroten. We doen dit door anders te beleggen (verschuiven van kapitaal naar duurzamere ondernemingen) en door duurzaamheid binnen ondernemingen te stimuleren door betrokken aandeelhouderschap (stemmen, engagement). Het meten van de impact heeft hierbij onze speciale aandacht, omdat we te kunnen laten zien wat we echt met ons beleggingsbeleid bereiken.

Duurzame Wereld		
Wat doen we?	Wat is er nieuw in BB2025?	Doelen 2025
<ul style="list-style-type: none"> Impactbeleggen Impact meten CO2-reductie 	<ul style="list-style-type: none"> Beleid o.b.v. de SDG's Impactmeting: meer en beter meten Klimaatstrategie, incl. CO2-reductie in verschillende beleggingscategorieën. 	<ul style="list-style-type: none"> 20% belegd in SDG's Verdubbeling gemeten impact in de focusgebieden CO2-reductie in aandelen (30%) en krediet (min. 30%) en Paris-alignment in beursgenoteerd vastgoed (60%), privaat vastgoed (40%) en infrastructuur (60%)
Verantwoorde basis		
Wat doen we?	Wat is er nieuw in BB2025?	Doelen 2025
<ul style="list-style-type: none"> Minimumtoets op <ul style="list-style-type: none"> Product Gedrag Betrokken aandeelhouder ESG-integratie 	<ul style="list-style-type: none"> Product: uitsluiten kolen/teerzand, toets of ook andere productgroepen worden uitgesloten Gedrag: OESO-screen (incl. UN Global Compact) Verdere integratie klimaatrisico's 	<ul style="list-style-type: none"> Heel de portefeuille voldoet aan de minimum duurzaamheidsnormen Klimaat- en ESG-risico's zijn inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd

Zoals ook blijkt uit de laatste kolom in de voorgaande tabel zijn dit de vijf doelen die we in 2025 willen hebben bereikt:

Doelen Duurzame Wereld

1. 20% van het vermogen draagt aantoonbaar bij aan de SDG's

2. Verdubbeling gemeten impact in de focus gebieden

**3. CO2-reductie in aandelen (30%) en krediet (min. 30%) en Paris-alignment in beursgenoteerd vastgoed (60%),
privaat vastgoed (40%) en infrastructuur (60%)**

Doelen Verantwoorde Basis

4. De hele portefeuille voldoet aan de minimum duurzaamheidsnormen van PFZW

5. Klimaat- en ESG-risico's zijn inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd

Bovenstaande figuren vatten de nieuwe initiatieven en doelen in Beleggingsbeleid 2025 samen. Sommige instrumenten die PFZW al langere tijd inzet, gelden nog steeds. Deze zijn in dit beleidsdocument opgenomen (hoofdstuk 4), maar de aandacht in dit document ligt op de nieuwe initiatieven van PFZW. De instrumenten stemmen, engagement en het voeren van juridische procedures zijn voorbeelden hiervan. Daarnaast bouwt PFZW voort op eerdere initiatieven. In Beleggingsbeleid 2025 is bijvoorbeeld een nieuwe doelstelling voor CO2-reductie opgenomen. Voor aandelen heeft PFZW tussen 2014 en 2020 al bijna 50% reductie gerealiseerd. Het doel is om nog eens 30% CO2-uitstoot te reduceren tussen 2020 en 2025. Daarnaast gaan we ook de CO2-uitstoot van de liquide kredietportefeuille verminderen en het percentage Paris-Aligned beleggingen binnen vastgoed en infrastructuur verhogen. Ook voor ESG-integratie zetten we verdere stappen: PFZW weegt al geruime tijd ESG-risico's mee in beleggingsbeslissingen. Voor klimaatrisico's is nu een aparte doelstelling geformuleerd. Dit betekent echter niet dat andere ESG-risico's niet meer worden meegenomen. PFZW bouwt daarmee voort op eerder behaalde resultaten en opgedane ervaring.

Duurzaam en Verantwoord beleggen zijn onderwerpen die continu doorontwikkelen. Om deze reden monitoren wij voortdurend of we vooruitkijkend nieuwe aandachtsgebieden kunnen en willen toevoegen aan de minimumduurzaamheidsnormen en/of aan positieve impact beleggingen.

1. Beleggingsovertuigingen en uitgangspunten

In ons beleid hanteren we een aantal belangrijke beleggingsovertuigingen en uitgangspunten. Beleggen is voor PFZW een middel om de pensioenambitie te realiseren. De deelnemers uit de sector Zorg en Welzijn vinden duurzaamheid belangrijk. PFZW streeft daarom een beleggingsbeleid na dat gericht is op het doelmatig realiseren van de pensioenambitie om een koopkrachtbestendig pensioen uit te kunnen keren, waarin duurzaamheid is verankerd en dat begrijpelijk en beheersbaar is.

1.1 Beleggingsovertuigingen

Het beleid en instrumentarium verantwoord beleggen van PFZW is gestoeld op de volgende overtuigingen ten aanzien van de rol en verantwoordelijkheid van PFZW:

- **PFZW neemt de verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een leefbare, meer duurzame wereld, waarin de deelnemers hun pensioen ontvangen.**
PFZW heeft als primaire verantwoordelijkheid de zorg voor een goed en bestendig pensioen voor de deelnemers, nu en in de toekomst. PFZW voelt daarbij de bredere verantwoordelijkheid om ook bij te dragen aan een leefbare, meer duurzame wereld waarin de deelnemers dit pensioen ontvangen. Een goed pensioen is tenslotte meer waard in een leefbare wereld.
- **Door de sturende kracht van geld in te zetten kan PFZW bijdragen aan een meer duurzame wereld.**
De maatschappelijke impact van het omvangrijke kapitaal dat aan PFZW is toevertrouwd, is groot. Dat brengt zowel mogelijkheden als verantwoordelijkheden met zich mee. Door gericht te sturen met dit kapitaal kan PFZW een positieve bijdrage aan een houdbare wereld leveren en een eventuele negatieve bijdrage verkleinen.
- **Een duurzame, leefbare wereld is noodzakelijk om op lange termijn voldoende rendement te kunnen genereren.**
De manier waarop in de afgelopen decennia met de wereld is omgesprongen is niet langer houdbaar. Hierdoor zijn sociale, ecologische, financiële en economische systemen nu fragiel. PFZW is ervan overtuigd dat dit van invloed zal zijn op toekomstige beleggingsresultaten. Om de pensioenambitie te realiseren, nu en in de toekomst, moeten we zorgvuldiger omgaan met de ingrediënten voor economische groei, zoals klimaat, biodiversiteit, grondstoffen en menselijk kapitaal.
- **Het verankeren van duurzaamheid draagt bij aan meer verantwoorde, stabielere en minimaal vergelijkbare beleggingsresultaten.**
Op basis van conclusies van een toenemend aantal onderzoeken is PFZW ervan overtuigd dat duurzaamheidsfactoren materieel van invloed zijn op het risico-rendementsprofiel van de beleggingen. Het verankeren van duurzaamheid in het beleggingsbeleid draagt op de lange termijn bij aan het rendement.

1.2 Uitgangspunten

Bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid zijn niet alleen de beleggingsovertuigingen van belang, maar ook de praktische uitgangspunten die we hanteren.

- We willen onze deelnemers een pensioen bieden dat bijdraagt aan een leefbare wereld, waarbij de financiële ambitie voor ons centraal blijft staan.
- We brengen alle duurzaamheidsinitiatieven samen in één kader, het SDG-kader². Zo kunnen we beter sturen en communiceren over wat we doen en wordt samenwerking met anderen makkelijker. De Sustainable Development Goals (SDG)- van de Verenigde Naties (VN) ontwikkelen zich snel tot de universele “taal” voor duurzaamheid.
- We zoeken zo veel mogelijk aansluiting bij de voorkeuren van onze deelnemers . We geven onszelf daarbij rekenschap van de mening van andere stakeholders zoals maatschappelijke organisaties, overheden, andere beleggers en de bij ons aangesloten werkgevers. We kunnen echter niet alles en kiezen dus bewust een aantal thema's waarop we een verschil willen maken.
- Het is geen wedstrijd! Samen met anderen vergroten we onze invloed en bereiken we meer. We zijn dan ook voorstander van gemeenschappelijke (gestandaardiseerde) normen en het delen van kennis en informatie met anderen.

We houden ons aan de wet en aan de toezeggingen die we aanvullend gedaan hebben, bijvoorbeeld uit hoofde van het IMVB-convenant en het Klimaatakkoord. Daarbij sluiten we aan bij internationale standaarden, zoals de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) voor multinationale ondernemingen (hierbij gebruiken wij het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad), de UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's) en de UN Global Compact Principles (UNGC), en de Principles for Responsible Investment.

² In BB2020 gebruikte PFZW hier nog zijn eigen kader en taxonomie voor de 'Beleggen in Oplossingen' in de PFZW thema's klimaat, water, voedsel en gezondheid.

2. Missie, visie en doelstellingen voor 2025

PFZW wil deelnemers een goed pensioen bieden in een leefbare omgeving. Het duurzaam beleggingsbeleid van PFZW is gericht op deze missie. Niet alleen voor nu, maar zeker ook voor de verre toekomst. Een groot deel van de pensioenrechten die deelnemers nu opbouwen worden namelijk pas uitgekeerd na 2050. In dit hoofdstuk presenteren we onze lange termijn visie en de meer concrete doelen die we onszelf al voor 2025 hebben gesteld.

2.1 Onze lange termijn visie. Wat is ons streven voor 2050?

We gaan voor een goed pensioen in een leefbare omgeving, maar het is allerm minst eenvoudig om deze te vangen in een lange termijn visie met daaraan concrete doelen gekoppeld. We sluiten daarom aan bij 17 duurzame ontwikkelingsdoelen die volgens de Verenigde Naties in 2030 behaald moeten zijn.

Van de 17 doelstellingen zijn er een aantal waarop we de nadruk willen leggen omdat we die het best bij PFZW vinden passen. Dit zijn de duurzaamheidsdoelen die betrekking hebben op het focusgebieden 'Mens en Gezondheid' en 'Klimaat'.³

In het kader van Klimaat sluiten we ons tevens aan bij de doelstellingen van de Europese Unie om in 2050 een klimaat neutrale economie te hebben, in lijn hiermee hanteren we een 1,5 graden doelstelling op portefeuille niveau. Om invulling te geven aan deze doelstelling maakt PFZW gebruik van het Net Zero Investment Framework en hebben we CO2-reductie en Paris Alignment doelstellingen per asset class en op portefeuille niveau ingesteld.

³ Voor Mens en Gezondheid zijn dat SDG 2, 3 en 6; voor Klimaat SDG 7, 11, 12 en 13

2.2 Beleggingsbeleid 2025. Onze doelen voor de komende jaren

We bouwen voort op de initiatieven die in de afgelopen jaren zijn ontplooid in het kader van het Beleggingsbeleid 2020. Voorbeelden hiervan zijn de SDI beleggingen in beursgenoteerde aandelen (SBA), de CO₂-reductie en de verbeterde impactmeting om de gevolgen van dit beleid duidelijk te maken. Belangrijk kenmerk van Beleggingsbeleid 2025 is daarbij wel dat hierbij naar de gehele portefeuille gekeken wordt, waar in Beleggingsbeleid 2020 nog voornamelijk naar de beleggingen in beursgenoteerde aandelen werd gekeken.

Daarbij is ook de wereld om ons heen voortdurend in beweging. Denk bijvoorbeeld aan veranderingen in wet- en regelgeving door de EU die ons verplichten due diligence te doen van bedrijven, ESG risico's te integreren, klimaatrisico's te integreren en potentiële financiële effecten in te schatten. Voor een deel zijn we zelf overigens verantwoordelijk voor deze veranderingen, bijvoorbeeld met de ontwikkeling van een Europese taxonomie voor duurzame beleggingen, en de ontwikkeling van standaarden om zo transparantie en vergelijkbaarheid te bevorderen. We proberen hierbij zoveel als mogelijk onze kennis en expertise te delen met anderen om zo samen meer te bereiken.

Aansluitend bij de hiervoor gepresenteerde missie en ambitie en de strategie om die te realiseren hebben we voor 2025 de volgende vijf doelstellingen gedefinieerd:

Doelen Duurzame Wereld

1. 20% van het vermogen draagt aantoonbaar bij aan de SDG's

2. Verdubbeling gemeten impact in de focus gebieden

3. CO₂-reductie in aandelen (30%) en krediet (min. 30%) en Paris-alignment in beursgenoteerd vastgoed (60%), privaat vastgoed (40%) en infrastructuur (60%)

Doelen Verantwoorde Basis

4. De hele portefeuille voldoet aan de minimum duurzaamheidsnormen van PFZW

5. Klimaat- en ESG-risico's zijn inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd

20% van het vermogen draagt aantoonbaar bij aan de SDG's.

De eerste doelstelling heeft betrekking op alle beleggingen in de portefeuille en alle 17 SDG's. Zodoende sluit PFZW aan bij de markt en doelstellingen die door anderen gecommuniceerd worden. We beleggen op dit moment ongeveer 18% in ondernemingen die aantoonbaar bijdragen aan één of meer SDG's. Het doel voor 2025 is om dit percentage te laten groeien tot 20%. Dit is, zeker ook rekening houdend met de verwachte groei van ons belegd vermogen, een ambitieus doel dat alleen realiseerbaar is als we de grenzen van wat we doen durven te verleggen én als er in de komende jaren impactbeleggingen ontstaan die op dit moment nog niet beschikbaar zijn.

PFZW hecht in dit kader aan standaardisatie, waardoor de gehele markt zich verder kan ontwikkelen en beleggers onderling beter te vergelijken zijn.

Het gebruik van het SDI Asset Owner Platform om te bepalen of een belegging als SDI classificeert

Vermogensbeheerders APG, AustralianSuper, British Columbia Investment Management Corporation (BCI) en PGGM hebben gezamenlijk het Sustainable Developments Initiative Asset Owner Platform (SDI AOP) opgericht dat bedrijven classificeert op basis van het percentage omzet gehaald uit activiteiten die gekoppeld kunnen worden aan één of meerdere SDG's. Dit percentage werd aanvankelijk naar boven afgerond tot 50% ('decisive play') of 100% ('majority pay') van de positie in het betreffende bedrijf. De beschikbaarheid van nauwkeuriger data laat het nu toe om met het precieze (maar lagere) omzetpercentage te rekenen.

De impact op de SDG's is verdubbeld.

De tweede doelstelling gaat over het vergroten van de gemeten impact op de zeven focus SDG's. Alleen door de tastbare impact van de beleggingen te meten kan hard gemaakt worden dat er daadwerkelijk positieve verbeteringen voor mens en milieu worden gegenereerd. Om greenwashing te voorkomen werken we samen met andere institutionele beleggers om impactmeting verder te standaardiseren en daarmee impactbeleggingen te doen groeien. Er is hier ook nog veel te winnen omdat impactrapportage door ondernemingen nog in de kinderschoenen staat.

Met deze doelstelling bouwen we voort op de thema's waar we al ervaring mee hebben. In Beleggingsbeleid 2020 is gestart met impactmeting op de vier duurzaamheidsthema's voedsel, gezondheid, water en klimaat. Nu formuleert de PFZW de expliciete impactdoelstelling voor de SDG's verwant aan de twee focusgebieden 'Mens & Gezondheid' en 'Klimaat'. Hiermee onderstreept PFZW het belang van SDG impactmeting.

Het doel van een verdubbeling van de gemeten impact op de focus SDG's kan bereikt worden door een combinatie van drie bewegingen:

- (i) door meer te beleggen in de zeven focus SDG's;
- (ii) door meer resultaatgerichte engagement te voeren en daardoor meer meetbare impact te genereren;
- (iii) door impactmeting te verdiepen en verbreden naar de zeven focus SDG's.

Reductie van de CO₂-uitstoot en verhogen van het percentage Paris Aligned beleggingen.

In Beleggingsbeleid 2020 stelden we ons als doel om de CO₂-uitstoot binnen aandelen te halveren. We zijn er trots op dat we met een reductie van 51% medio 2020 dit doel gerealiseerd hebben. In Beleggingsbeleid 2025 gaan we voor een volgende stap: 30% minder CO₂-uitstoot in aandelen tussen 2020 en 2025.

In Beleggingsbeleid 2025 is ook voor liquide krediet, vastgoed en infrastructuur gekeken hoe de CO₂-uitstoot is en hoe deze verminderd kan worden. Binnen liquide krediet is een reductiestrategie op basis van CO₂-intensiteit, zoals bij aandelen, ontwikkeld. Voor vastgoed (publiek en privaat) en infrastructuur zijn strategieën ontwikkeld waarmee wordt ingezet op het vergroten van het aandeel Paris Aligned beleggingen in de portefeuilles.

In de overige beleggingscategorieën gaan we onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om stappen richting een klimaat neutrale portefeuille te nemen.

De hele portefeuille voldoet aan de minimum duurzaamheidsnormen van PFZW

De vierde doelstelling heeft betrekking op de minimale duurzaamheidsnormen van PFZW. We streven ernaar dat al onze beleggingen in de hele portefeuille aan deze normen voldoen. De minimale duurzaamheidsnormen die we hanteren hebben betrekking op zowel het product dat ondernemingen maken, als op het gedrag van ondernemingen en overheden.

We onderkennen hierbij verschillende stappen om ons doel te bereiken. De minimum duurzaamheidsnormen worden stapsgewijs aangepast. In sommige onderdelen van de portefeuille is het makkelijker om de duurzaamheidsnormen door te voeren dan in andere delen van de portefeuille. Uit ervaring weten we dat aanpassingen makkelijker door te voeren zijn in de aandelenportefeuille, dan bijvoorbeeld liquide krediet. Bij iedere verhoging van de normen wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre de hele portefeuille aan de normen voldoet. In delen van portefeuille waar nog niet wordt voldaan, zal onderzocht worden hoe we afscheid kunnen nemen van deze beleggingen zonder dat dit ten koste gaat van risico en rendement. De doelstelling is immers dat de hele portefeuille voldoet aan de duurzaamheidsnormen.

Klimaatrisico's zijn inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd

Klimaatverandering is al lange tijd een belangrijk aandachtsgedebied van PFZW. Sinds een aantal jaren zijn beleggers zich steeds meer gaan realiseren dat klimaatverandering een financieel risico vormt voor de beleggingsportefeuille. Deze risico's zijn in te delen in twee soorten: transitie- en fysieke risico's. Bij beleggen is het belangrijk om alle risico's te wegen en te bepalen of deze risico's worden aanvaard. Klimaatrisico's zijn hier onderdeel van.

Klimaatrisico's worden in delen van de portefeuille al meegenomen. Het doel is nu om deze in 2025 in alle beleggingsbeslissingen mee te nemen. Het kan hierbij overigens voorkomen dat klimaatrisico's niet relevant zijn voor delen van de portefeuille of er geen mogelijkheden zijn om ze te integreren of te mitigeren. In deze gevallen wordt onderbouwd waarom dit het geval is.

3. Strategie

Binnen het Beleggingsbeleid 2025 willen we de negatieve impact van beleggingen verkleinen en de positieve impact op een leefbare omgeving vergroten. Dit doen we door anders te beleggen (verschuiven van kapitaal naar duurzamere ondernemingen) en door duurzaamheid binnen ondernemingen te stimuleren (betrokken aandeelhouderschap). Hierbij onderschrijven we de ESG-due diligence stappen conform het OESO-richtsnoer.

In de strategie die we voeren om onze doelen te bereiken maken we onderscheid tussen een 'Verantwoorde basis' en een 'Duurzame wereld'.

In de volgende paragrafen geven we verdere uitleg bij beide onderdelen van de strategie.

3.1 Verantwoorde basis

Met de Verantwoorde basis stellen we minimumeisen aan ondernemingen waaraan we ons pensioenvermogen toevertrouwen. Door ESG-factoren mee te nemen in de beleggingsbeslissingen verwachten we het rendement-risicoprofiel van de portefeuille verder te verbeteren. Aansluitend bij het focusgebied 'Klimaat' geldt dit in het bijzonder voor klimaatrisico's.

Doelen Verantwoorde Basis

4. De hele portefeuille voldoet aan de minimum duurzaamheidsnormen van PFZW

5. Klimaat- en ESG-risico's zijn inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd

Binnen de Verantwoorde Basis verschuiven we ons belegde vermogen van bedrijven en investeringen die niet aan onze minimumeisen voldoen naar bedrijven en investeringen die hier wel aan voldoen. We verhogen dus de duurzaamheidslat. Binnen de Verantwoorde basis nemen we alle SDG's in beschouwing.

Een belangrijk deel van de minimumeisen die we in de Verantwoorde basis stellen heeft betrekking op het product dat bedrijven maken. Voor een deel gaat het daarbij om wettelijke vereisten zoals het verbod op beleggingen in clustermunie, maar we onderkennen meer productgroepen die we onvoldoende bij ons vinden passen. Zo beleggen we bijvoorbeeld niet meer in tabak en controversiële wapens en in het kader van ons Beleggingsbeleid 2025 hebben we besloten om ook beleggingen in kolen en teerzand verder af te bouwen. De komende jaren zullen we ook andere productgroepen opnieuw beschouwen die schadelijk zijn voor mens en milieu en waarvoor een minder schadelijk alternatief voorhanden is.

Verantwoorde basis

Minimum duurzaamheidslat voor PFZW:

Niet beleggen of invloed aanwenden bij bedrijven die niet voldoen aan de minimumeisen van PFZW, en integreren van duurzaamheid in het beleggingsproces om rendement te verhogen of risico te verlagen

Naast de producten die bedrijven maken, stellen we ook minimumeisen aan het gedrag van ondernemingen en overheden. Zo beleggen we niet in staatsobligaties van landen die onderworpen zijn aan sancties van de VN veiligheidsraad en/of de Europese Unie. Ook zullen we onderzoeken hoe een aangepast landenbeleid van

toegevoegde waarde kan zijn voor de verantwoorde basis. Aanvullend sluiten we bedrijven die olie en gas winnen in het Noordpoolgebied uit omwille van gedrag.

Bij het screenen van onze beleggingsportefeuille worden (potentiële) negatieve impact op samenleving en milieu geïdentificeerd (stap 2 van het OESO due diligence proces). Voor de beoordeling van de ernst van de negatieve impact hebben we samen met Sustainalytics een screeningsmethodologie ontwikkeld, gebaseerd op de OESO-richtlijnen. Ondernemingen worden hierbij gescoord op basis van incidenten binnen de eigen productielocaties en incidenten in de toeleveringsketen. Vervolgens bepaalt PFZW aan de hand van deze scores of sprake is van 'zeer ernstige incidenten' of 'ernstige incidenten'. Naast implementatie in de aandelenportefeuille passen we dit screen waar mogelijk ook toe in alle andere beleggingscategorieën. Per beleggingscategorie kan de wijze van implementatie verschillen.

Bedrijven met een score 'zeer ernstig' horen niet thuis in onze Verantwoorde basis. Deze nemen we dus niet langer op in de aandelenportefeuille (stap 3 van het OESO due diligence proces). Voor bedrijven met een score 'ernstig' maken we onderscheid naar de omvang van de onderneming binnen de aandelenportefeuille. Voor relatief grote ondernemingen kiezen we er voor om via engagement het gedrag van deze ondernemingen te verbeteren.

Mogelijke negatieve impact op benadeelden wordt meegewogen in de gesprekken met een onderneming. Dat is onderdeel van de afspraken die wij met onze uitvoeringorganisatie hebben gemaakt over de invulling van engagement. Waar relevant vragen wij ondernemingen om binnen korte tijd te zorgen voor herstel van schade bij de betrokken belanghebbenden én om ervoor te zorgen dat er maatregelen worden genomen om deze schade in de toekomst te voorkomen, zoals voorgeschreven in de OESO-richtlijnen en de UNGP's. We blijven wel belegd in deze bedrijven, tenzij duidelijk is dat ondanks onze engagement-activiteiten geen verbetering te verwachten is.

Voor de vele kleine bedrijven met een score 'ernstig' wegen de extra inspanningen van engagement per bedrijf niet op tegen de verwachte meerwaarde. In deze bedrijven willen we dus niet langer beleggen. Door het OESO-screen periodiek uit te voeren monitoren wij de voortgang van dit ESG beleid en kunnen wij sneller handelen om negatieve impact te stoppen, te voorkomen of te mitigeren (stap 4 van het OESO due diligence proces). Elk kwartaal ontvangen wij van onze uitvoeringsorganisatie een rapport met daarin informatie over de voortgang van dit beleid.

Uitleg bij het OESO-screen

PGGM en Sustainalytics hebben een screeningsmethodologie ontwikkeld die zich richt op de relevante onderwerpen in de OESO-richtlijnen: Mensenrechten; Arbeidsomstandigheden; Milieu; Tegengaan van corruptie; Consumentenbelangen; Wetenschap en technologie; Mededinging; Belasting.

Sustainalytics screent ondernemingen op deze onderwerpen en kijkt daarbij zowel naar incidenten binnen eigen bedrijfsvoering als naar de toeleveringsketen van de onderneming. Vervolgens bepaalt Sustainalytics hoe ernstig een incident is op basis van de volgende drie OESO-criteria:

- Schaal (de zwaarte van negatieve impact);
- Reikwijdte (bijvoorbeeld aantal getroffen individuen of omvang van milieuschade);
- Onomkeerbaarheid (de mogelijkheden om negatieve impact op individuen of het milieu te herstellen t.o.v. de situatie voor de negatieve impact).

Sustainalytics categoriseert incidenten van ondernemingen als volgt:

- Incidenten binnen eigen bedrijfsvoering: schaal 1 t/m 5, waarbij een categorie 5 incident het zwaarste incident is;
- Incidenten binnen de toeleveringsketen: schaal 1 t/m 5, waarbij een categorie 5 incident het zwaarste incident is, maar in de praktijk eigenlijk niet voorkomt. Een categorie 4 incident is daarom in de praktijk het zwaarste incident.

Vervolgens hanteert PFZW een eigen definitie voor incidenten:

- zeer ernstig incident:
  - categorie 5 in de eigen operatie en/of categorie 4 of 5 in de toeleveringsketen en/of
  - non-compliant op de UN Global Compact standaarden;
- ernstig incident:
  - categorie 4 in de eigen operaties en/of categorie 3 in de toeleveringsketen.

Als laatste bepaalt PFZW hoe wordt gehandeld ten aanzien van deze incidenten.

3.2 Duurzame wereld

In ons beleggingsbeleid houden we rekening met milieufactoren, sociale factoren en de kwaliteit van het ondernemingsbestuur (ESG-factoren). Wij brengen focus aan in ons Duurzaam beleggingsbeleid omdat dit ons helpt om onze invloed effectief aan te wenden, onze negatieve impact te minimaliseren en onze positieve impact te maximaliseren. Op basis van portefeuillescreening voor negatieve impact (met gebruik van OESO-richtlijnen), ESG-risicoanalyses en aansluitend bij de voorkeuren van onze deelnemers is Beleggingsbeleid 2025 gefocust op twee gebieden, 'Mens & Gezondheid' en 'Klimaat'. Wij kozen deze focusgebieden primair omdat onze ESG-risicoanalyses uitwijzen dat deze een verhoogde kans brengen op negatieve impact op mens en milieu. Aan deze aandachtsgebieden zijn zeven SDG's te koppelen. In onze portefeuille beleggen we in alle 17 SDG's, maar waar mogelijk brengen we focus aan op deze zeven SDG's behorende tot 'Mens & Gezondheid' en 'Klimaat'.

Naast het beperken van onze negatieve impact op deze thematische focusgebieden zetten we ons met de Duurzame wereld ook in om op enkele specifieke terreinen een positieve impact te realiseren om bij te dragen aan een meer leefbare wereld. Onze doelen hebben daarbij betrekking op zowel het belegd vermogen als om de impact die we daarmee genereren. We willen het aandeel beleggingen in de 17 SDG's vergroten tot 20% van het totale vermogen. Daarbinnen richten we ons op een verdubbeling van de meetbare impact op de zeven SDG's binnen de focusgebieden.

Doelen Duurzame Wereld

1. 20% van het vermogen draagt aantoonbaar bij aan de SDG's

2. Verdubbeling gemeten impact in de focus gebieden

Beschrijving

Mens & Gezondheid

Klimaat

Duurzame wereld

+ Positieve bijdragen verhogen

Impactbeleggen: invloed aanwenden en beleggen in bedrijven die oplossingen leveren aan de SDG's die aansluiten bij de thema's mens & gezondheid en klimaat

- Negatieve bijdrage verminderen

Invloed aanwenden en verschuiven van kapitaal om minder duurzame bedrijven te stimuleren duurzamer te worden op de SDG's die aansluiten bij de thema's mens & gezondheid en klimaat

Hieronder gaan we dieper op beide thema's in.

3.2.1 Focusgebied 'Mens & Gezondheid'

Wij kiezen voor dit focusgebied om de kans op negatieve impact op mens en milieu te minimaliseren. We beogen daarbij een substantiële en meetbare bijdrage leveren aan de SDG's. Dit doen wij door positieve impact na te streven maar ook door negatieve impact op deze onderwerpen zoveel mogelijk te voorkomen. Veel SDG's hebben een verband met het thema Mens & Gezondheid, maar dat geldt zeker voor de volgende drie SDG's:

Mens & Gezondheid

Belangrijkste impactgebieden

- Landbouwproductiviteit
- Voedingskwaliteit

- Toegang tot gezondheidszorg
- Kosten van gezondheidszorg

- Waterbesparing
- Waterzuivering
- Waterinfrastructuur

Voedselzekerheid (SDG 2)

In het kader van SDG 2, voedselzekerheid, zetten we ons in voor een duurzame verhoging van de voedselproductie en een verbetering van de voedingskwaliteit. Ook beleggen we in SDG 2 door bijvoorbeeld te investeren in bedrijven die meer droogtebestendige zaden, technologie voor precisielandbouw, of gezonde voedingsproducten ontwikkelen. Daarbij zetten we ons in voor meer biodiversiteit.

Aanvullend hebben we het Obesity programma opgezet. In het kader wordt uitgelegd wat dit omvat.

Verdieping op Voedselzekerheid

Er is sprake van voedselzekerheid wanneer alle mensen op elk moment fysiek en economisch toegang hebben tot voldoende, veilig en voedzaam voedsel. Ondanks de daling van het aantal ondervoede mensen in de afgelopen decennia is er wereldwijd nog steeds sprake van ondervoeding in de vorm van honger en/of een tekort aan micronutriënten. Daarnaast is obesitas een groeiend probleem en is landbouwproductie verweven met een reeks milieuvraagstukken, zoals de uitstoot van broeikasgassen, het gebruik van zoet water, bodem- en waterverontreiniging, ontbossing en biodiversiteitsverlies.

In het Obesity programma spreken wij met voedselproducenten op basis van o.a. de Access to Nutrition Index over het tegengaan van overgewicht door te kijken naar betere voedingswaarde, goede consumentenvoorlichting en verantwoorde reclame en marketing. In onze Policy Paper Food Security is meer te lezen over onze kijk op voedselzekerheid.¹

Ook wijzen ESG risico analyses uit dat het niet bereiken van voedselzekerheid negatieve gevolgen heeft voor de wereld en hiermee een wezenlijk risico kan vormen voor onze beleggingen. De wereld is blootgesteld aan ernstige risico's doordat driekwart van de voedselproductie geconcentreerd is op slechts twaalf planten soorten en vijf diersoorten welke in slechts een handvol landen leven. Mais is bijvoorbeeld vooral afhankelijk van China en de VS. Indien één van deze oogsten mislukt, zal dit mogelijk leiden tot hongersnood. Daarom proberen wij (potentiële) negatieve impact van onze beleggingen op de samenleving en/of het milieu te identificeren, onder andere met onze OESO-screen. Na identificatie trachten we deze negatieve impact te voorkomen of te mitigeren door met de betreffende ondernemingen in gesprek te gaan en hen tot verbetering te bewegen.

Gezondheid (SDG 3)

Als Nederlands pensioenfonds voor de sector zorg en welzijn zit gezondheidszorg in het DNA van PFZW. Daarom wil PFZW helpen ervoor te zorgen dat mensen toegang hebben tot goede en betaalbare gezondheidszorg. Dit doen wij door onze positieve impact te vergroten door te beleggen in SDG3, hierdoor gaat meer geld naar bedrijven die zich richten op betaalbare medicijnen of medische apparatuur ontwikkelend. Anderzijds proberen we de negatieve impact op het gebied van mensenrechten, gezondheid en veiligheid binnen dit thema te verkleinen middels onze OESO-screen en ons Access to Healthcare engagementprogramma. Aanvullend kijken we naar standaarden als kader om de belangrijkste kwesties en risico's te beoordelen. Zoals de Sustainability Accounting Standards Board (SASB) materiality map, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UNGP's en de Access to Medicine Index.

Waterzekerheid (SDG 6)

SDG 6, waterzekerheid, gaat over het besparen van schaars water, het verbeteren van de waterkwaliteit of het aanleggen van waterinfrastructuur. PFZW ziet waterschaarste als een systeemrisico. Water is immers de meest fundamentele bouwsteen voor het leven op aarde. Om onze negatieve impact op dit thema te

verkleinen gebruiken we de OESO-screen en, binnen private markten, aanvullende minimumnormen (zie kader voor verdere uitleg). We zien waterzekerheid ook als een kans om positieve impact te genereren. We richten ons daarvoor op SDG6 waarbij we onder andere beleggen in ondernemingen die efficiënte irrigatiesystemen maken, en drinkwaterbedrijven.

Verdieping op waterzekerheid

Overmatige wateronttrekking en -verontreiniging hebben een directe invloed op de toegang van mensen tot schoon drinkwater en hun bestaansmiddelen. Sectoren die sterk afhankelijk zijn van water en die vervuילend zijn, zoals de energiesector, de mijnbouw, de farmaceutische industrie en de voedings- en drankenindustrie, kunnen door verkeerd handelen grote negatieve gevolgen hebben voor de omliggende gemeenschappen en hun omgeving. De uitputting van het grondwater en grondwaterverontreiniging zijn bijzonder zorgwekkend, aangezien het vrijwel onmogelijk is de negatieve gevolgen te verhelpen en de gevolgschade dus vaak omkeerbaar is. De mogelijkheid voor ons om aan te dringen op het aanbieden van herstel en/of verhaal aan benadeelden wordt hiermee ook beperkt. Ook de grootschalige ontwikkeling van hydro-energie heeft negatieve effecten, met name door de verplaatsing van gemeenschappen en het verlies van biodiversiteit. Concurrentie om en vervuiling van schaars water wordt dan ook vaak nauwlettend in de gaten gehouden door de samenleving en NGO's.

Voor onze eigen informatievoorziening maken wij o.a. gebruik van de NGO Ceres, die als onderdeel van zijn Water Investor Hub een databank onderhoudt met divers watergerelateerd nieuws, waaronder negatieve effecten en incidenten. Voor consumentgerichte bedrijven (en in het verlengde hiervan hun beleggers) kan negatieve impact snel uitgroeien tot een materieel risico.

Wij streven ernaar deze negatieve watergerelateerde impact te voorkomen, te stoppen of te verhelpen. Om negatieve effecten vast te stellen doen wij ESG risico analyses, zoals de OESO-screen, en wordt een beroep gedaan op gegevensverstrekkers zoals Sustainalytics, die aan de hand van hun eigen analyses nagaan of beursgenoteerde ondernemingen de OESO-richtlijnen naleven. Minimumnormen worden ook nageleefd binnen private markten met behulp van instrumenten zoals de ESG-toolkit van de Britse ontwikkelingsbank CDC. Andere standaarden die we gebruiken om de risico's rondom waterzekerheid te analyseren zijn: CDP/Water, Global Reporting Initiative water and effluent standard, World Resources Institute Aqueduct en Ceres Aquagauge. In onze Policy Paper Waterscarcity is meer te lezen over onze kijk op waterschaarste.¹

3.2.2 Focusgebied 'Klimaat'

Het klimaat is in een razend tempo aan het veranderen. Klimaatverandering wordt beschouwd als een van de grootste bedreigingen voor de samenleving, onder meer door het World Economic Forum. Vanwege deze verhoogde kans op negatieve impact op mens en milieu kiezen wij Klimaat als één van de twee focusgebieden. Onze ESG-risicoanalyses met betrekking tot klimaat wijzen ook duidelijk uit dat naast de negatieve impact op mens en milieu het ook een financieel materieel risico is voor ons als belegger.

We integreren klimaatverandering, vervuiling en uitstoot van broeikasgassen als (financieel) materiële risico's en kansen in onze beleggingsbeslissingen. Hiervoor maken we onder andere gebruik van standaarden zoals de Sustainability Accounting Standards Board materiality map en de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Wij streven er bovendien naar om onze negatieve klimaat gerelateerde impact te voorkomen, te stoppen of te verhelpen en screenen onze portefeuille hier actief op, onder andere met onze

OESO-screen. Hiervoor beogen we naleving van standaarden zoals het Klimaatakkoord van Parijs, het Nederlandse Klimaatakkoord en de OESO- richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UNGP's. PFZW draagt bij aan een duurzame wereld door te streven naar een portefeuille met minder CO2-uitstoot en door meer te beleggen in klimaatoplossingen. In ons policy paper Climate Change, Pollution and Emissions is meer te lezen over onze kijk op het thema Klimaat.⁴

In ons klimaatplan staat beschreven hoe wij willen bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Bijdragen aan een duurzame wereld door meer te investeren in klimaatoplossingen

We willen ook onze positieve impact op dit thema vergroten. Dit betekent zowel meer investeren in klimaatoplossingen als beter meten van hun impact. Het focusgebied 'Klimaat' kent een koppeling aan verschillende de SDG's, met name SDG's 7, 11, 12 en 13.

PFZW levert een bijdrage aan klimaatoplossingen door te investeren in hernieuwbare energie of infrastructuur voor schone energie. Ook is een belangrijke rol weggelegd voor investeringen die resulteren in energiebesparing bij bedrijven en duurzaam vastgoed. Andere oplossingen zijn technologieën voor het verminderen van voedselverspilling, of het beperken, recyclen en verwerken van afval. Ook investeringen voor het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering zien wij als impact. Zelfs bij een beperking van de opwarming van het klimaat tot 1.5°C, krijgen we te maken met een ander klimaat. Hierop moeten we ons voorbereiden middels bijvoorbeeld dijkverhogingen of de herverzekering van rampen zoals schade door overstromingen.

Bijdragen aan een duurzame wereld door CO2-uitstoot te reduceren en Paris Alignment te vergroten

In de afgelopen vijf jaar is de CO2-voetafdruk van de aandelenportefeuille gehalveerd. Deze wordt verder verkleind, nu met 30 procent ten opzichte van 2020. Daarnaast gaan we ook stapsgewijs voor de liquide kredietportefeuille de voetafdruk omlaag brengen. Voor vastgoed en infrastructuur gaan we inzetten op het verhogen van het aandeel Paris Aligned beleggingen.

Doelen Duurzame Wereld

3. CO2-reductie in aandelen (30%) en krediet (min. 30%) en Paris-alignment in beursgenoteerd vastgoed (60%), privaat vastgoed (40%) en infrastructuur (60%)

⁴ <https://www.pfzw.nl/content/dam/pfzw/web/over-ons/zo-beleggen-we/policy-papers/policy-paper-climate-change.pdf>

PFZW is er van overtuigd dat het combineren van verschillende instrumenten het meest effectief is: andere beleggingskeuzes maken, in samenhang met betrokken aandeelhouderschap. Zo verschuift PFZW op dit moment kapitaal van ondernemingen met de grootste CO₂-voetafdruk voorlopers. Zo kunnen wij onze invloed blijven aanwenden en deze bedrijven aan sporen verder te verduurzamen. Dat doen wij door engagement en door op aandeelhoudersvergaderingen te stemmen voor specifieke initiatieven die de CO₂ uitstoot verminderen.

Voor (publiek en privaat) vastgoed en infrastructuur zetten we in op het verhogen van het percentage Paris Aligned beleggingen. In 2025 gelden Paris Aligned doelstellingen voor 60% van de beursgenoteerde vastgoed beleggingen, 40% van de private vastgoed beleggingen en 60% van de infrastructuur portefeuille, Paris-aligned te hebben.

Daarnaast scherpen we het beleid met betrekking tot de fossiele sector aan. Hiervoor gebruiken we SMART-engagement waarbij het einddoel is om in 2024 enkel fossiele brandstofbedrijven in de portefeuille te hebben die een Paris Aligned doelstelling hebben dat onderbouwd is met een geloofwaardig plan.

Klimaatstrategie PFZW

De genoemde doelstellingen voor een duurzame wereld, de verdere reductie van CO₂-uitstoot, verhoging van het aandeel Paris Aligned beleggingen en het opvoeren van de beleggingen in klimaatoplossingen, zijn onderdeel van de bredere klimaatstrategie van PFZW. Daarmee geven we invulling aan het commitment van PFZW aan het Nederlandse Klimaatakkoord. De doelstelling voor de lange termijn is daarin omschreven als "PFZW streeft naar een klimaatneutrale portefeuille in 2050" in lijn met de ambitie van de Europese Unie en in het verlengde van de doelstellingen van Parijs. De klimaatstrategie beschrijft de doelen en initiatieven voor de komende vijf jaar op weg naar het lange termijn doel.

Duurzame wereld

Een klimaat-neutrale portefeuille in 2050

Meer beleggen in klimaatoplossingen

Verantwoorde basis

Klimatrisico's zijn inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd

Alleen beleggen in bedrijven die voldoen aan de minimumeisen van PFZW

Onze klimaatstrategie en het beleid dat we in het kader hiervan de komende jaren verder ontwikkelen moet leiden tot een portefeuille in 2025:

- Met een beduidend lagere CO₂-uitstoot binnen aandelen en liquide krediet, en een hoger aandeel Paris Aligned beleggingen binnen vastgoed en infrastructuur;
- Die een substantieel groter belegd vermogen in klimaatoplossingen heeft;
- Waarin klimatrisico's inzichtelijk en waar nodig gemitigeerd zijn;
- Die voldoet aan de minimumeisen van PFZW. Dit is breder gedefinieerd dan klimaat, maar sluit hierop aan bijvoorbeeld met de doelstelling om niet langer te beleggen in kolen- en teerzandondernemingen.

4. Instrumenten

Voor de uitvoering van de beschreven strategieën en het behalen van de bijbehorende doelstellingen zetten we verschillende instrumenten in. De onderstaande tabel toont een totaaloverzicht waarin de instrumenten gekoppeld worden aan de doelen en beleggingscategorieën:

	Uitsluiten	Kapitaal sturen	ESG-integratie	Betrokken aandeelhouder	Impact meting
Verantwoorde basis:					
Minimum duurzaamheidsnormen	v	v	v	v	v
Klimaatrisico's inzichtelijk/gemitigeerd			v		
Duurzame wereld:					
20% SDG		v	v	v	v
Reductie CO ₂ -uitstoot	v	v	v	v	v
Verdubbeling gemeten impact		v	v	v	v

In de volgende paragraaf worden de genoemde instrumenten nader beschreven.

4.1 Uitsluiten

PFZW heeft twee redenen om niet te beleggen in bedrijven of landen: product en gedrag. Voor productgroepen wordt zowel de methodiek als de lijst met ondernemingen extern gepubliceerd. Voor het niet beleggen als resultante van screening op gedrag wordt alleen de methodiek extern gecommuniceerd.

Product

Voor uitsluitingen geldt dat binnen geen van de beleggingscategorieën wordt belegd in ondernemingen die niet passen in de Verantwoorde Basis vanwege het product dat ze produceren. De namen van deze bedrijven worden extern gepubliceerd, net als de criteria die zijn gebruikt om tot het besluit om uit te sluiten te komen. In het geval van ondernemingen zijn er twee redenen voor uitsluiting. Zo kan sprake zijn van een wettelijke verplichting om een bedrijf uit te sluiten, bijvoorbeeld wanneer het bedrijf controversiële wapens produceert. Daarnaast zijn ook de criteria die we zelf aanvullend stellen aan producten reden om bedrijven uit te sluiten. Zo wordt al jaren niet belegd in tabak. Recent zijn hier bedrijven actief in de kolen- of teerzandindustrie aan toegevoegd.

Gedrag

Het gedrag van ondernemingen en landen kunnen ook een aanleiding zijn om - al dan niet tijdelijk- niet in bedrijven en staatsobligaties van landen te beleggen. Denk hierbij aan een schending van de OESO-richtlijnen of landen die zijn onderworpen aan sancties van de VN Veiligheidsraad en/of de EU. Recentelijk is ook uitsluiting van bedrijven die olie en/of gas winnen in het Noordpoolgebied toegevoegd aan de lijst met redenen voor uitsluiting op basis van gedrag. In deze gevallen kiezen we er echter voor om de namen van de bedrijven en landen die het betreft niet extern te publiceren. Uiteraard zijn we wel transparant over de criteria die we hanteren die ertoe leiden dat we niet in deze bedrijven en landen beleggen.

4.2 Kapitaal sturen

Waar uitsluitingen en andere redenen om niet in een bedrijf te beleggen sterk gekoppeld zijn aan de Verantwoorde basis en daarmee een sterk normatief karakter hebben, gaat het hier juist om de sturing van kapitaal om daarmee de doelstellingen in de Duurzame wereld te halen.

Impactbeleggen

Zoals we al bij de beleggingsovertuigingen in hoofdstuk 2 schreven geloven we in de sturende werking van geld. We proberen zoveel mogelijk van het vermogen te beleggen in ondernemingen die middels hun producten en/of diensten bijdragen aan de SDG's. Hieraan is een doelstelling gekoppeld: in 2025 zal 20% van het vermogen aantoonbaar bijdragen aan de SDG's. Dit wordt bereikt door zowel in brede beleggingscategorieën het aandeel SDG's te verhogen als door een aparte allocatie naar aandelenbeleggingen in de SDG's.

CO2-reductie en Paris Alignment

Een ander voorbeeld van de wijze waarop we met kapitaal sturen is onze CO2-reductie- en Paris Alignment strategieën. Bij deze strategie worden de wegingen van CO2-intensieve bedrijven in de benchmark aangepast, waarbij bedrijven die een relatief lage CO2-uitstoot kennen een hogere weging krijgen ten laste van bedrijven met een relatief grote uitstoot. De portefeuillebeheerders van de semi-passief beheerde aandelenportefeuilles zullen voor een belangrijk deel de benchmarks volgen, waardoor de totale uitstoot van onze aandelenportefeuilles in afgelopen jaren al bijna gehalveerd is. Bij de meer actief beheerde portefeuilles, zoals bij de alternatieve aandelenstrategieën, werken we hierbij aanvullend met CO2-budgetten om te voorkomen dat door de actieve keuzes van portefeuille beheerders de CO2-uitstoot minder daalt dan we willen.

Een duurzaamheidsbudget gedefinieerd als een maximale tracking error van 1%

Voor de invulling van ons duurzaamheidsbeleid geldt binnen aandelen het belegbare universum als startpunt. Vervolgens worden verschillende strategieën geïntroduceerd die onze portefeuille verduurzamen. Om ervoor te zorgen dat de karakteristieken van het generieke aandelenuniversum voldoende gewaarborgd blijven, hebben we het maximaal acceptabel duurzaamheidsbudget gedefinieerd als een tracking error van 1% ten opzichte van de marktindex. Op deze manier houden we in de gaten dat deze initiatieven niet ten koste zullen gaan van risico en rendement. De komende jaren zullen we verder onderzoeken om te zien hoe we deze ruimte zo goed mogelijk in kunnen zetten voor verduurzaming van de portefeuille.

Binnen de actief beheerde liquide kredietportefeuille wordt ook met een CO2-budget (ook wel CO2-plafond) gewerkt om ten opzichte van 2021 de achtereenvolgende reductie van 20% (medio 2023), 5% (medio 2024) en 3-7% per jaar tussen 2025 en 2027 te bewerkstelligen. Voor publiek vastgoed, privaat vastgoed en infrastructuur is gekozen om te sturen op het aandeel Paris Aligned beleggingen in de portefeuille. Voor 2025 geldt voor publiek vastgoed een doelstelling van 60% Paris Aligned beleggingen, voor privaat vastgoed 40%, en voor infrastructuur 60%.

4.3 ESG-integratie

PFZW is ervan overtuigd dat duurzaamheidsfactoren materieel van invloed zijn op het risico-rendementsprofiel van de beleggingen. PFZW realiseert een hoger rendement en/of lager risico door ESG-factoren mee te wegen in beleggingsbeslissingen. Materiële ESG-factoren zijn factoren die een significante impact kunnen hebben op de onderliggende belegging doordat ze bijvoorbeeld risico verminderen, de omzet verbeteren of kosten besparen. Dit raakt alle focusgebieden en mogelijk ook factoren daarbuiten als deze materiële risico's of kansen met zich meebrengen.

ESG-integratie is ook het instrument dat we zullen gebruiken om één van de doelen van onze klimaatstrategie te bereiken, namelijk het inzichtelijk maken en waar nodig mitigeren van klimaatrisico's.

Om het proces en de voortgang van ESG due diligence te monitoren ontvangt PFZW periodiek rapportages van haar uitvoeringsorganisatie. Op basis van deze rapportages stuurt PFZW waar nodig bij op de uitvoering.

Jaarlijks leggen wij aan onze deelnemers en anderen belanghebbenden verantwoording af in ons Jaarbericht duurzaam beleggen over de resultaten van ESG due diligence (stap 5 van het OESO due diligence proces). Hierin geven wij onder andere informatie over onze engagement- en stemresultaten en ons uitsluitingsproces. Ook rapporteren wij over hoe wij omgaan met klimaatrisico's en over onze voortgang met het implementeren van de afspraken die zijn gemaakt binnen het IMVB-convenant.

4.4 Betrokken aandeelhouderschap

We zijn als aandeelhouder betrokken bij de bedrijven waarin we beleggen, niet alleen om bedrijven beter te laten renderen, maar ook om ze aan te sporen verder te verduurzamen. Dit kan bijvoorbeeld via engagement. Daarbij hoort ook dat wij, waar relevant, er bij ondernemingen waarin wij belegd zijn op aandringen dat herstel en/of verhaal wordt aangeboden aan benadeelden die negatieve impact hebben ervaren van een activiteit van de betreffende ondernemingen. Dit wordt zo door de OESO-richtlijnen en de UNGP's voorgeschreven.

Duurzaamheid stimuleren kan ook via het voeren van juridische procedures, of via het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Onze uitvoeringsorganisatie brengt ieder jaar namens PFZW een stem uit op aandeelhoudersvergaderingen. Daarbij werken we ook samen met andere aandeelhouders zodat we meer invloed hebben. Wij volgen hierin de stemrichtlijnen zoals deze door onze uitvoeringsorganisatie zijn opgesteld maar welke zijn afgeleid van het PFZW-beleid. Deze stemrichtlijnen zijn gepubliceerd op de website van onze uitvoeringsorganisatie. PFZW is en blijft eindverantwoordelijk voor de opzet, werking en evaluatie van het stembeleid en ontvangt daartoe rapportages van de uitvoeringsorganisatie met informatie betreffende de uitvoering. Wij rapporteren publiekelijk over de invulling van het PFZW stembeleid via jaarverslagen en een publiekelijke website via welke alle steminstructies inzichtelijk zijn.

Specifiek gebruiken wij engagement en stemmen om fossiele brandstofbedrijven aan te sporen om eind 2023 een onderbouwde Paris Aligned strategie en doelstelling te hebben. Dit beleid wordt nader toegelicht in het volgende kader.

SMART-engagement in de fossiele energiesector

In de komende twee jaar stoppen wij met beleggen in ondernemingen in de fossiele energiesector die zich niet committeren aan het Klimaatakkoord van Parijs en de aanscherping van COP26. De verkoop gaat stapsgewijs waarbij we in 2024 alleen nog beleggen in bedrijven die een overtuigende en verifieerbare energietransitie hebben ingezet in lijn met 'Parijs'. Wij hanteren hierbij een doelstelling van 1,5 graad op totaalportefeuille-niveau.

Bij het vaststellen of nog in ondernemingen kan worden belegd die actief zijn in de fossiele energiesector, hanteren we de volgende deadlines:

- Ondernemingen moeten eind Q2 2022 een reductiedoelstelling voor de emissie van broeikasgassen hebben, anders wordt er niet langer in belegd.
- Ondernemingen dienen zich eind 2022 duidelijk te committeren aan 'Parijs' en daarmee dus de 1,5 graad. Doen ze dat niet, dan worden de beleggingen in deze ondernemingen in 2023 verkocht.
- Ondernemingen, die zich committeren aan 'Parijs', moeten uiterlijk in 2023 een overtuigende en verifieerbare strategie met doelstellingen voor hun klimaattransitie hebben opgesteld, inclusief doelstellingen voor de korte en middellange termijn die overeenstemmen met 'Parijs'. Zonder z'n strategie komen ze in 2024 niet langer voor belegging in aanmerking.

Dit tijdpad geeft ondernemingen de mogelijkheid om hun businessmodel te hervormen. Gedurende deze periode intensificeert PFZW zijn aandeelhoudersdialoog met ondernemingen die de transitie willen maken. Daarbij zet PFZW zijn stem als aandeelhouder nadrukkelijker in bij klimaat-gerelateerde resoluties en bestuursvoorstellen. Er zal specifieke aandacht zijn voor het stoppen van winning in arctische gebieden. Daarnaast zal PFZW zich richten op het voorkomen van investeringen in de exploratie van nieuwe fossiele energiebronnen. Zo nodig wordt tegen (her)benoeming van bestuurders gestemd die onvoldoende voortgang boeken met de transitie van hun onderneming. PFZW zal zoveel mogelijk optrekken met gelijkgestemde partijen om haar invloed te versterken.

Met de ondernemingen in deze sector, die zich wel kwalificeren voor belegging in 2024, zet PFZW de intensieve aandeelhoudersdialoog voort.

Bron: PFZW persbericht, 16 februari 2022, 'PFZW: fossiel energiebedrijven moeten zich binden aan Parijs'

Bij beleggingen in private markten kunnen we met ons aandeel in het bedrijf of fonds vaak een grote stempel drukken op het beleid. Steeds gebruiken we onze invloed om een goed rendement en duurzaamheid samen te laten gaan.

Engagement als belangrijk instrument in het kader van betrokken aandeelhouderschap

Engagement is het aangaan van een constructieve dialoog met ondernemingen in de beleggingsportefeuille of marktpartijen zoals regelgevers, toezichhouders en sectororganisaties. De dialoog kan verschillende vormen aannemen (schriftelijk, telefonisch, mondeling) en gaat over hun beleid of hun activiteiten. PFZW gelooft met engagement een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan duurzame ontwikkeling. Tevens leert PFZW – en haar uitvoerder(s) – hierdoor over de kansen en uitdagingen waarmee ondernemingen en/of marktpartijen zich geconfronteerd zien om tot een duurzame bedrijfsvoering te komen. PFZW werkt daarbij waar mogelijk ook samen met andere internationale beleggers die in dezelfde richting willen bewegen. Door het aangaan van een dialoog wil PFZW binnen alle beleggingscategorieën:

- Ondernemingen/marktpartijen aanmoedigen en/of ondersteunen om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren op een manier die een positieve bijdrage levert aan de maatschappij of het milieu;
- (Potentiële) negatieve impact op samenleving en/of milieu waar mogelijk voorkomen, mitigeren en indien nodig aandringen op herstel en/of verhaal voor benadeelden (stap 6 van het OESO due diligence proces).

Engagement kan verder nog in twee soorten worden onderverdeeld. Met proactieve engagement willen we onze doelen in het kader van de Duurzame wereld kracht bijzetten door engagement te voeren op specifieke SGD's waarmee we de positieve impact van onze beleggingen op de wereld vergroten en de negatieve impact verkleinen. Reactieve engagement wordt gevoerd naar aanleiding van ernstige incidenten bij ondernemingen. Deze incidenten passen bijvoorbeeld niet bij onze Verantwoorde basis.

4.5 Impactmeting

Aansluitend bij onze ambitie van een goed pensioen in een leefbare wereld vinden we het heel belangrijk dat we met ons beleggingsbeleid ook daadwerkelijk een positieve impact hebben op mens, milieu en maatschappij. Vandaar ook dat we een verdubbeling van de tastbare impact op de zeven focus SDG's als doelstelling hebben gesteld. De beoogde verdubbeling van gemeten impact is daarbij mede afhankelijk van de kwaliteit van data en van impactrapportages door ondernemingen. Indicatoren en data zijn nog niet gestandaardiseerd.

Impactmeting is dus nog werk in uitvoering en de komende jaren willen we een belangrijke bijdrage leveren aan standaardisatie van indicatoren en methodologieën voor impactmeting. Dit doen we met de kennis en ervaring die we al opgedaan hebben met Beleggingsbeleid 2020.